

Viatge d'anar per casa

Assaig

Viatge al voltant de la meua cambra

Xavier de Maistre
Introducció d'Antoni Martí
Traducció de Salvador Company
i Anna Torcal. Publicacions
Universitat de València, 2007

Joan Rico

Xavier de Maistre (1763-1852) és un autor gairebé desconegut que ha restat a l'ombra del seu germà, el filòsof Joseph de Maistre. Amb una obra breu però intensa, va aprofitar una experiència personal, el confinament en un castell, per escriure *Viatge al voltant de la meua cambra*, un text exquisit i alhora visionari de la literatura que s'esdevindria.

Com molt bé assenyala en el pròleg Antoni Martí, des d'Homer sabem que tot relat és relat de viatge. Durant el segle XVIII els llibres, reculls, i dietaris de viatges van esdevenir un gènere. El 1790 va aparèixer aquesta obra, un viatge que desarma les limitacions del relat de viatge naturalista i anuncia un retorn a la individualitat en la seva projecció més física: l'habitació pròpia.

Durant les 42 jornades en què transcorre el viatge, entre butaques i prestatgeries, l'autor repassa la història de la seva biblioteca, rememora el seu passat i s'abandona al tedi alhora que inaugura la literatura moderna, en què el viatge gira entorn de l'ésser i la percepció del món que l'envolta, en què les fronteres més difícils de passar no són cartogràfiques sinó les del full mateix.

Tot i restar durant massa temps en l'oblit editorial, ara podem gaudir d'una obra que demostra que per tal de viatjar no cal moure's de posició ni de cadira.

Hisham Matar ambienta la seva obra a Líbia. JORDI GARCIA

La dictadura líbia

Narrativa

Al país dels homes

Hisham Matar
Traducció de J. Soldevila i L. Delgado
La Magrana, Barcelona 2007

Joan Agut

Hisham Matar (Nova York, 1970) és un autor d'origen libi que actualment viu a Anglaterra. La seva activitat literària fins a la publicació d'*Al país dels homes* s'havia centrat en l'assaig, el periodisme i la poesia. L'obra que comentem és la seva primera novel·la i va ser finalista dels premis Man Booker i Guardian per a autors novells.

Al país dels homes és la història d'una família vista amb ulls de nen, narrada 15 anys després dels fets i des de l'exili. El protagonista, Suleiman, de 9 anys, viu als afores de Trípoli amb la seva mare i el seu pare. És una família de classe mitjana alta, amb un progenitor dedicat als negocis i una mare mestressa de casa i alcohòlica.

La vida de la família de Suleiman es veurà sacsejada per la incursió dels defensors de la revolució de Gaddafi que detenen un professor veí i amic. El pare del protagonista, d'idees democràtiques, també rebrà la visita de la policia secreta i Suleiman coneixerà la realitat de la por.

Un dels episodis més sorprendents de la novel·la és la seqüència del penjament a la forca de Rashid, el professor, en un estadi de bàsquet davant la televisió. Suleiman, empès per la covardia, s'apartarà del fill de l'ajusticiat i, en certa manera, el trairà. El sentiment de culpa també arribarà al nen per mitjà del pare, detingut i torturat, que salva la vida a través de la delació. Finalment, Suleiman acabarà anant al Caire, on es farà home lluny del paradís de Gaddafi.

'Al país dels homes' té moltes virtuts, i alguns defectes típics d'una estrena. El recurs d'explicar una història, en aquest cas tràgica, a través dels ulls d'un infant ens recorda massa altres narracions. Allà on Matar excel·leix és en la descripció dels personatges i en la crònica del sufocant ambient de la dictadura líbia. La narració del casament dels pares dona una visió sociològica d'una societat ancorada en el passat i dominada pels prejudicis islàmics.

En resum, la novel·la de Hisham Matar, fora d'alguns defectes formals, és una obra literària força remarcable que ens atansa a un món proper i llunyà alhora en què la por, la submissió i la rebel·lia tenen un paper predominant.

La traducció de Soldevila i Delgado és molt bona.

Concert per a vent i fulles en sol menor

Narrativa

Com els colors a la nit

Carles Camps Mundó
Edicions de l'Albí. Berga, 2005

Laura Castillo

“La gran poesia moderna és l'expressió de la carència. Per absència o per pèrdua”, afirmava Carles Camps Mundó durant una lectura de poesies el 2005. També els personatges de *Com els colors a la nit*, la seva darrera incursió en la prosa, són la suma de les seves absències i pèrdues.

No existeix una lectura lineal. No existeix una única història. *Com els colors a la nit* és un retaule de moments, de pensaments, inevitablement incomplet, obert a créixer. Textos a pinzellades, en aparença independents, però que en la seva globalitat ofereixen una panoràmica de les contradiccions i desigs més profunds del protagonista. L'avui que fuig irremeiablement per convertir-se en passat, la inapel·lable arribada del capvespre, el record i la omnipresència de la mort planegen per tots i cadascun dels moments que configuren el llibre. I per sobre de tots, la inevitable contradicció de l'ésser humà: la dualitat irreconciliable entre el cos –orgànic, mortal– i l'anhel –etern i mai satisfet.

En cadascun dels quaranta textos l'acció cedeix el protagonisme al pensament, o, com adverteix l'autor al lector, “a la sensibilitat intel·lectual del protagonista” narrada a través d'una multiplicació de tècniques i recursos. I és aquesta peculiaritat el que dona a tot el volum el caràcter eteri, vo-

El poeta i prosista Carles Camps Mundó. JOSEP LOSADA

lètil, com “un concert per a vent i fulles”.

Filosòfiques i profundament líriques i melangioses, les peces que formen aquesta biografia fragmentària i incompleta flueixen com les notes d'una partitura. Les reflexions entorn de l'art –*La Pietà*, la Mare de Déu sostenint el cos del fill, les notes de color de Monet, Soutine, el *Llibre del desassossec* de Pessoa, Proust, Becket, Goethe, uns versos d'Espriu que escometen el protagonista en un moment inespe-

rat...– amaneixen les reflexions del personatge i subratllen la fugacitat del temps, fins a esdevenir molts cops l'espurna que incita al record i la tremolor de l'ànima.

Iniciat a la poesia durant els anys 60, Carles Camps Mundó col·labora amb diversos mitjans com a crític literari i ha publicat diversos volums de poesia: *L'absent* (1989), *Lliç de tenebres* (1996) i *Dies de nit* (1999), entre d'altres. *Com els colors a la nit* és el seu darrer volum de prosa publicat.

Els nens i altres bèsties

Narrativa

La reina de Cartago

Ana Planella
H20. Barcelona, 2007

Xènia Dyakonova

Per a la majoria d'escriptors la infància és importantíssima, però n'hi ha que tenen un do especial per recrear-la a través dels recursos més

variats del llenguatge. Alguns contes de Cortázar descriuen, d'una manera prodigiosament vívida, la mentalitat dels nens, el seu imaginari inesgotable i la riquesa contradictòria dels seus sentiments.

Ana Planella (1961-2006) és una autora que precisament té una sensibilitat especial per reelaborar els records de la infància. Es tracta d'una personalitat polifacètica, d'una

dona culta i enèrgica amb estudis de geologia, geografia i història i filologia hispànica, que l'any 1989 va fundar H20, una galeria d'art modern de Barcelona, i va publicar llibres de relats com ara *Los ángeles viejos* (1988) i *Télor* (1992), les novel·les *El jardí botànic* (1994) i *El niño que amaba sus pies de pato* (1998), a més de dues novel·les juvenils, *Robavientos* (1999) i *Paula dos Pulgares* (2000).

El recull de contes *La reina de Cartago* està escrit amb un castellà molt àgil i melodiós, amb un to que barreja l'humor i la nostàlgia, ple de personatges infantils que viuen les seves vides tan intensament com els adults. A més, l'autora dedica una gran atenció a les figures dels animals, que poblen generosament les pàgines del llibre, descrits i analitzats de la mateixa manera honesta, minucio-

La narradora Ana Planella. JOAQUIM RUIZ MILLET

sa, commoguda i commovedora que els personatges humans.

La relació delicada entre els pares i els seus fills petits,

així com la relació de l'home amb l'animal, són els dos eixos al voltant dels quals giren aquests relats. El llenguatge que emprava Planella té elements poètics de gran valor, com ara algunes comparacions que contribueixen a aportar més gràcia a una frase o a puntualitzar una idea, d'una manera molt natural i espontània, com qui no vol la cosa.

A la narrativa, com a les pel·lícules, el més difícil són els diàlegs, però Planella supera aquest repte: els seus personatges parlen d'una manera creïble, i per això resulten vius i entranyables.